

DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR SUBORDINATE SERVICES
OF CO-OPERATIVE DEPARTMENT

Saturday, 14th May 2022

(Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.)

(Maximum Marks - 100)

CO-OPERATION AND CO-OPERATIVE LAWS - PAPER - I

(Version - English and Marathi) (With Books)

- N. B. :** (1) Attempt in all 6 (Six) questions. Question No. 1 is compulsory.
(2) Attempt 4 (Four) questions from Part - I and 2 (Two) questions from Part-II.
(3) Marks for the question are indicated against each question.
(4) English version will be considered as authentic.

PART - I

1. (A) Match the following. (any five) 10
(1) Section 154	(a) Open membership
(2) Section 23	(b) Reserve fund
(3) Section 49	(c) Revisionary powers of State Government and Registrar.
(4) Section 66	(d) Deduction from salary to meet society's claim in certain cases.
(5) Section 82	(e) Offence
(6) Section 146	(f) Rectification of defects in account
- (B) Fill in the blanks. (any five) 10
- (1) Every application for registration of an amendment of the bye-laws shall be disposed off by the Registrar within a period of ..... from the date of receipt.
- (2) Section ..... provides for expulsion of a member for acts which are detrimental to the interest of the society.
- (3) Section 105 of the Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960 lays down the powers of the .....
- (4) As per Section 5 the co-operative society may be registered with ..... or ..... liability.
- (5) Recovery of certain sums and arrears due to certain societies as arrears of land revenue is the provision under Section .....
- (6) Section 73-c of the Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960 provides for reservation of two seats for ..... on the committee of each co-operative society.

(2)

2. Write short notes. (any four) 16
- (1) Reserve fund.
  - (2) Agricultural Produce Market Committee.
  - (3) Market fund, its custody, investment and purposes.
  - (4) Power of Liquidator.
  - (5) Registrar's power to seize records (Section 80).
3. Explain in detail the provisions under Section 88 of Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960. 16
4. Explain in detail the provisions under Section 152 of Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960. 16
5. Explain importance of Annual General Body meeting of a co-operative society. 16
6. Explain in detail the provisions for disqualification of committee and its members. 16

PART - II

7. Explain constitution of State Marketing Board. Also explain functions and powers of State Marketing Board. 16
8. Write short notes. (any four) 16
- (1) Refusal of issue of money lending license.
  - (2) Revisionary powers of Registrar General about money lending.
  - (3) Duties of Agricultural Produce Market Committee.
  - (4) Restrictions on dividend.
  - (5) Rectification of defects in accounts.
9. Explain provisions for disposal of property pledged with money lender carrying on business of money lending without valid license. 16
-

(3)

(मराठी रूपांतर)

- सूचना : (१) एकूण ६ प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. प्रश्न क्रमांक १ अनिवार्य आहे.
(२) भाग - १ मधून चार व भाग - २ मधून दोन प्रश्न सोडवावेत.
(३) प्रत्येक प्रश्नासमोर त्यांची गुणसंख्या दर्शविण्यात आलेली आहे.
(४) इंग्रजी भाषेतील प्रश्नपत्रिका अधिकृत मानण्यात येईल.

भाग - १		गुण
१. (अ) जोड्या लावा. (कोणत्याही पाच)		१०
(१) कलम १५४	(अ) सदस्यत्व खुले असणे	
(२) कलम २३	(ब) राखीव निधी	
(३) कलम ४९	(क) राज्य शासनाचे आणि निबंधकाचे पुनरीक्षणविषयी अधिकार.	
(४) कलम ६६	(ड) विविक्षित बाबतीत संस्थेचा दावा पुरा करण्यासाठी वेतनातून कपात.	
(५) कलम ८२	(इ) अपराध	
(६) कलम १४६	(फ) लेख्यातील दोषांची दुरुस्ती	
(ब) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)		१०
(१) उपविधीत केलेल्या सुधारणेच्या नोंदणीसाठी केलेला अर्ज तो मिळाल्याच्या तारखेपासून ..... मुदतीत निबंधकाने निकालात काढला पाहिजे.		
(२) कलम ..... मध्ये संस्थेच्या हितास बाधा ठरतील अशा कृत्यांबद्दल संस्था सदस्याला काढून टाकण्याची तरतूद आहे.		
(३) कलम १०५ मध्ये ..... अधिकार नमूद आहेत.		
(४) कलम ५ नुसार एखादी सहकारी संस्था ..... किंवा ..... दायित्वासह नोंदणी करता येते.		
(५) विविक्षित सहकारी संस्थांना देय असलेल्या विविक्षित रकमा आणि थकबाकी जमीन महसुलाच्या थकबाकीप्रमाणे वसूल करण्याची तरतूद कायदा कलम ..... मध्ये आहे.		
(६) कायदा कलम ७३ (क) मध्ये प्रत्येक सहकारी संस्थेच्या समितीवर दोन जागा ..... साठी राखीव ठेवण्याची तरतूद केली आहे.		
२. टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)		१६
(१) राखीव निधी		
(२) कृषी उत्पन्न बाजार समिती		
(३) बाजार निधी; त्याची अभिरक्षा, गुंतवणूक व प्रयोजने		
(४) परिसमापकाचे अधिकार		
(५) अभिलेख वगैरे जप्त करण्याचा निबंधकाचा अधिकार		
३. महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० मधील कलम ८८ मधील तरतुदी सविस्तर स्पष्ट करा.		१६

(4)

४. महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० मधील कलम १५२ मधील तरतुदी स्पष्ट करा. १६
५. सहकारी संस्थेच्या वार्षिक साधारण सभेचे महत्त्व विशद करा. १६
६. सहकारी संस्थेची समिती आणि तिच्या सदस्यांच्या अपात्रतेबाबतच्या तरतुदी सविस्तर स्पष्ट करा. १६

भाग - २

७. महाराष्ट्र राज्य कृषी विपणन मंडळाची रचना स्पष्ट करून कर्तव्ये व अधिकार स्पष्ट करा. १६
८. टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) १६
- (१) सावकारी परवाना नाकारणे.
- (२) महानिबंधकाचे पुनरीक्षणविषयक अधिकार.
- (३) कृषी उत्पन्न बाजार समितीची कर्तव्ये.
- (४) लाभांशावर निर्बंध.
- (५) लेख्यातील दोषांची दुरुस्ती.
९. वैध अनुज्ञप्तीशिवाय सावकारीचा धंदा करणाऱ्या सावकाराकडे तारण ठेवलेल्या मालमतेची विल्हेवाट लावणेबाबतच्या कायदेशीर १६ तरतुदी स्पष्ट करा.